

ارائه الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی از دیدگاه خبرگان

فائزه عزیزى فارساني^۱، زهره سعادت‌مند^{۲*}، محمد علی نادی^۳

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۳۰

چکیده

هدف: هدف اصلی پژوهش حاضر، ارائه الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی از دیدگاه خبرگان بود. **روش شناسی:** پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا پژوهشی کیفی با تحلیل مضمون بود. جامعه آماری شامل خبرگان دانشگاهی مختلف کشور در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ بودند که به صورت هدفمند ۱۴ نفر انتخاب و تا قاعده اشباع نظری مورد مصاحبه قرار گرفتند. ابزار پژوهش مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود که اعتبار آن با روایی محتوایی (۴ خبره شامل ۲ استاد جامعه‌شناس، ۱ استاد روان‌شناس و ۱ استاد علوم تربیتی) مورد بررسی قرار گرفت و برای پایایی نیز از روش توافق کدگذاران استفاده شد که ۳ مصاحبه به تصادف انتخاب و با همکار مجربی دیگری کدگذاری شدند که میزان توافق کدگذاری ۰/۹۴ حاصل شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش کدگذاری (باز محوری و انتخابی) استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد ۳۹ مضمون اولیه (کدگذاری باز)، ۹ مضمون محوری شامل (خانواده محوری، مهارت‌های اقتصادی، مهارت‌های شهروندی، ارتقای مهارت‌های اخلاقی و دین محوری و در بعد محتوا مهارت‌های زیست محیطی، تفکر انتقادی، مهارت سواد رسانه‌ای و مهارت جسمانی- روانی) و ۲ مضمون انتخابی (هدف و محتوا) به عنوان الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوران ابتدایی وجود داشت.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج می‌توان نتیجه گرفت برنامه ریزان برنامه‌های درسی می‌توانند در قالب دو بعد کلی اهداف و محتوا، مهارت‌های زندگی را در دوره ابتدایی در کتب این دوره ارائه نمایند. **واژگان کلیدی:** الگوی برنامه درسی، مهارت‌های زندگی، دوره ابتدایی، محتوا و اهداف

^۱ دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
^۲ دانشیار برنامه‌ریزی درسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول).
^۳ دانشیار گروه مدیریت آموزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان (خوراسگان)، ایران.

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است و به واسطه همین ویژگی ناگزیر از آموختن مهارت‌های زندگی است. مهارت‌های زندگی توانایی‌هایی هستند که با تمرین مداوم پرورش می‌یابند و شخص را برای روبه‌رو شدن با مسایل روزانه زندگی، افزایش توانایی‌های روانی، اجتماعی و بهداشتی آماده می‌کنند (Kian, Ehsangar & Izanloo, 2020). سازمان جهانی بهداشت مهارت‌های زندگی را توانایی انجام رفتار سازگارانه و مثبت به گونه‌ای که فرد بتواند با چالش‌ها و ضروریات زندگی روزمره خود کنار بیاید، تعریف کرده است (Quoted from Prajapati, Sharma & Sharma, 2017). مهارت‌های زندگی آن نوع توانایی‌های شناختی، عاطفی و عملی است که برای موفقیت و احساس شادمانی در زندگی روزمره معمولی و عادی مورد نیاز می‌باشد (Nasheda & etal, 2019). آموزش مهارت‌های زندگی به دلیل آماده نمودن افراد جهت مقابله با مشکلات و ایجاد رفتارهای سازگارانه در سال‌های اخیر مورد توجه دست اندرکاران نظام‌های آموزشی قرار گرفته است (Etemadi & etal, 2020).

تقسیم بندی‌های گوناگونی از مهارت‌های زندگی به عمل آمده است. چشم‌انداز یادگیری کشورهای سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی نیز سه نوع مهم مهارت‌های زندگی را شامل مهارت‌های شناختی و فراشناختی^۱، مهارت‌های فیزیکی و عملی^۲ و مهارت‌های اجتماعی^۳ طبقه‌بندی کرده است. اولی ناظر بر مهارت‌هایی مانند تفکر انتقادی^۴، تفکر خلاق^۵ و خودتنظیمی^۶ است؛ مهارت فیزیکی شامل چگونگی استفاده از اطلاعات و ارتباطات فناوری و مهارت‌های اجتماعی ناظر بر همدلی، خودکارآمدی، مسئولیت‌پذیری و تعاملات اجتماعی است (OECD, 2018).

اگرچه انسان این قابلیت را دارد تا در تمام طول زندگی بر مهارت‌های خود بیفزاید اما بیشترین این مهارت‌ها در دوران مدرسه اتفاق می‌افتند. مدرسه زمینه‌ای فراهم می‌کند تا دانش‌آموزان با مهارت‌های اساسی زندگی آشنا شوند و در دوران بعدی زندگی خود از آن استفاه نمایند (McMullen & Mc Mullen, 2018). یکی از دوران مهم مدرسه، دوره ابتدایی است. سال‌های اولیه حضور کودک در مدرسه، پایه و اساس شخصیت او را تشکیل می‌دهد. این دوره یکی از دوره‌های حساس زندگی کودک و مقدمه‌ای برای ورود به دنیای بزرگتر است. بنابراین شناخت کودک و نیازهای فطری و اساسی او سلامت آینده اجتماع را تامین می‌کند (McMullen & Eaton, 2021). کودکان برای ورود به جامعه و پیشرفت، نیاز به آموختن مهارت‌های زندگی دارند. کودکان بدون داشتن رشد اجتماعی و مهارت لازم، در تعامل با سایرین، قادر نیستند وظایف خود را به خوبی انجام دهند (Hosseini & et al, 2019).

امروزه بخشی از برنامه‌های درسی سطوح گوناگون تحصیلی به آموزش مهارت‌های زندگی اختصاص یافته است (Jacobs & Wright, 2018). طراحی الگوی برنامه درسی آموزش مهارت‌های زندگی می‌تواند موجبات ایجاد و ارتقای مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های رشد فردی دانش‌آموزان را فراهم نماید (Rajabi & etal, 2020). الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی به دانش‌آموزان، مورد تأکید بسیاری از مربیان و صاحب نظران تعلیم و تربیت بوده است. برای مثال از نظر جان دیویی، هدف تعلیم و تربیت آماده کردن شهروندان برای خودگردانی است و این یادگیری مثل هر یادگیری دیگر باید از راه عمل صورت می‌گیرد. در برخی از نظریه‌های برنامه درسی از جمله نظریه‌های انسان‌گرایانه نیز، آموزش مصادیق مهارت‌های زندگی به دانش‌آموزان جزء اهداف اصلی ذکر شده است (Saravankumar, 2020). با توجه به اهمیت یادگیری مهارت‌های زندگی برای مواجهه با مسائل و مشکلات روزمره و تأثیر آن بر بهبود زندگی فردی و اجتماعی و نیز تأکیدهایی که بر آن گردیده است، باید در فرآیند تعلیم و تربیت بدان توجه لازم بعمل آید. در همین راستا امروزه بخشی از برنامه‌های درسی رسمی مدارس در اکثر نظام‌های آموزشی به آموزش این مهارت‌ها اختصاص یافته است (Owhadi & Mazaheri, 2012).

1. cognitive and meta-cognitive skills
2. practical and physical skills
3. social skills
4. critical thinking
5. creative thinking
6. self-regulation

در خصوص مهارت‌های زندگی پژوهش‌هایی انجام گرفته است. اما بیشتر این پژوهش‌ها با روش کمی انجام شدند و از طرفی دیگر، بیشتر محققان صرفاً به بررسی مهارت‌های یادگیری توجه کرده‌اند و سایر مهارت‌های زندگی کمتر مورد مطالعه قرار گرفته است. از سوی دیگر، با توجه به اهمیت مهارت‌های زندگی در این دوران، هنوز نیاز به پژوهش احساس می‌شود. *Ahmadi & etal (2019)* در پژوهشی نتیجه گرفتند آموزش مهارت‌های زندگی به افراد جامعه و آشنا ساختن آنان با راه‌های مقابله با تنبیدگی‌های زندگی، خصوصاً در دوره ابتدایی حائز اهمیت فراوان است. *(Mahdavi & Rasouli (2019)* در پژوهشی نتیجه گرفتند برخی از شاخص‌های مهم مهارت زندگی شامل مهارت‌های خودآگاهی، همدلی، اخلاقی، زیست محیطی و تاکید ضمنی بر مهارت‌های ارتباط بین فردی و اجتماعی، تصمیم‌گیری، حل مسئله و مقابله با هیجانات و مغفول ماندن مهارت‌های تفکر خلاق و انتقادی می‌باشند. *(Rajabi & etal (2019)* در پژوهشی نتیجه گرفتند اجرای برنامه درسی دوره ابتدایی مبتنی بر آمادگی جسمانی و مهارت‌های زندگی یونسکو با رویکرد تلفیقی، در دوره ابتدایی کاربردی بوده و می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. *(Hashemi & Nabavizadeh (2018)* در پژوهشی نتیجه گرفتند ۸ بعد ارتباطی، ارزش‌های فردی، ارزش‌های خانوادگی، ارزش‌های ملی و میهنی، توجه به محیط زیست، تفکر و تعقل، توجه به مسایل مالی و اقتصادی، توجه به ارزش‌های دینی و معرفتی از مولفه‌های مهم آموزش مهارت‌های زندگی است.

(Ahmadzadeh & Salehi (2016) در پژوهشی نتیجه گرفتند در دوره ابتدایی مهارت‌های خودآگاهی، همدلی، اخلاقی، زیست محیطی و تاکید ضمنی بر مهارت‌های ارتباط بین فردی و اجتماعی، تصمی‌مگیری، حل مسئله و مقابله با هیجانات از عناصر مهم مهارت‌های زندگی هستند. *(Singh (2020)* در پژوهشی نتیجه گرفت سطح مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان ابتدایی پایین است و لازم است مهارت‌های اجتماعی در اولویت مهارت‌های زندگی به دانش‌آموزان از طریق مدرسه آموزش داده شود. *(Lui (2019)* در پژوهشی نتیجه گرفت رویکرد بازی محور در امر آموزش باید جدی تر از قبل در نظر گرفته شود و مهارت‌های زندگی از طریق بازی قابل عملیاتی است. *(Ghavanlo & Et al (2020)* در پژوهشی نتیجه گرفتند توسعه اجتماعی، توسعه اقتصادی، تقویت مهارت‌های زندگی پیشرفته، رفاه ذهنی و خودکفایی از جمله عناصر مهم برنامه درسی هستند. *(Slobic (2017)* در پژوهشی نتیجه گرفت هفت مهارت اساسی کار گروهی، خودآگاهی، برقراری ارتباط، حل مسئله، کنترل خشم، حل اختلاف و عزت نفس از جمله مهارت‌های مهم زندگی هستند. *(Tan (2018)* در پژوهشی نتیجه گرفت چهار مؤلفه اصلی مهارت‌های زندگی شامل پرورش اعتماد به نفس، یادگیری خودراهبر، مشارکت‌کننده فعال و شهروند فعال است. در سال‌های اخیر نیز در نظام الگوی برنامه درسی ابتدایی کشورمان در قالب طرح‌های آموزشی و ملی مانند طرح کرامت به مهارت‌های زندگی پرداخته شده است *(Owhadi & Mazaheri, 2012)*. البته پژوهش‌های انجام شده در ایران نشان می‌دهد که این پروژه‌ها در صحنه عمل چندان مورد تاکید قرار نگرفته است و نتایج تحقیقات، فقدان یا کمبود میزان دستیابی دانش‌آموزان به مهارت‌های زندگی را نشان می‌دهد *(Sarabi & Ahmadi, 2019)*. این در حالی است که در اهداف آرمانی و اهداف دوره‌های تحصیلی نظام آموزشی جمهوری اسلامی ایران نیز به صراحت و یا بطور ضمنی به آموزش مصادیق مهارت‌های زندگی تاکید شده است. لذا مدارس نقش عظیمی در آموزش و پرورش کودکان بر عهده دارند و ملزم هستند برنامه‌ای وسیع و متعادل جهت ارتقا و تقویت توانایی‌های فیزیکی، روانی، فرهنگی، اخلاقی و معنوی دانش‌آموزان به خصوص در دوره پایه یعنی ابتدایی تدوین نموده و آنان را جهت فرصت‌ها و مسئولیت‌ها و تجربیات دوران بزرگسالی آماده نمایند. نتایج پژوهش حاضر می‌تواند علاوه بر دانش‌افزایی در مورد مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان دوره ابتدایی، همچنین این مزیت را به وجود خواهد آورد که در برنامه‌ریزی‌های خرد و کلان این دوره اصلاحات مورد نیاز اعمال شود و مهارت‌های زندگی در راس برنامه درسی این دوره قرار گیرد. بنابراین، هدف اصلی پژوهش حاضر، ارائه الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی است.

روش شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا پژوهشی کیفی با تحلیل مضمون بود. جامعه آماری شامل ۱۴ خبره بودند که بر اساس قاعده اشباع نظری و با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ملاک انتخاب مشارکت‌کنندگان داشتن تالیفات در زمینه مهارت‌های زندگی، آموزش ابتدایی و برنامه درسی، مرتبط بودن رشته تحصیلی و علاقمندی به شرکت در

مصاحبه‌ها بودند. ابزار پژوهش مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود. در طرح و ترتیب سوالات محدودیتی وجود نداشت. ابتدا با طرح سوالاتی نظیر تعریف خبرگان از مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی، ابعاد آن و اهمیت آن مطرح شد و سپس سعی بر این بود در فحوای سوالات چنانچه خبرگان به نکات جدیدی اشاره می‌کنند بر آن تمرکز شود.

اعتبار یافته‌ها با روایی محتوایی (۴ خیره شامل ۲ استاد جامعه‌شناس، ۱ استاد روان‌شناس و ۱ استاد علوم تربیتی) مورد بررسی قرار گرفت و برخی نظرات خبرگان آنان اعمال شد. برای پایایی نیز از روش توافق کدگذاران استفاده شد که ۳ مصاحبه به تصادف انتخاب و با همکار مجربی دیگری کدگذاری شدند که میزان توافق کدگذاری ۰/۹۴ حاصل شد.

شیوه اجرای پژوهش چنین بود که ابتدا بعد از شناسایی خبرگان از طریق معرفی توسط خبرگان دیگر و جستجو در سایت‌ها از طریق ایمیل با آنان هماهنگی‌های اولیه صورت گرفت و هدف پژوهش برای آنان تشریح شد. بعد از هماهنگی‌های اولیه، زمان مصاحبه با مشارکت کنندگان در یک جدول زمانی تنظیم شد که بتوان به مدیریت زمان مصاحبه‌ها پرداخت. زمان مصاحبه‌ها با توجه تمایل مشارکت کنندگان به صورت تلفنی حدود ۴۰ دقیقه بود. از آنجایی که شرایط و ویروس کرونا اجازه مصاحبه حضوری را نمی‌داد مصاحبه‌ها به صورت تلفنی انجام شدند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش کدگذاری (باز محوری و انتخابی) استفاده شد. این کار توسط محقق و همکاران وی صورت گرفت. ابتدا متن هر مصاحبه تحلیل و مفاهیم مرتبط شناسایی شدند و سپس مفاهیم به کدهای باز تخصیص داده شدند. در این مرحله تعداد ۸۴ مفهوم اولیه شناسایی شد که با حذف کدهای همسان و تکراری تعداد ۴۹ کد باز باقی ماند. در مرحله بعد، تمام کدهای باز در مضامین کلان تری تقلیل شدند. در نهایت از بین مضامین محوری کدهای انتخابی شناسایی شد.

یافته‌ها

ابتدا برخی از مشخصات مشارکت کنندگان (سن، جنسیت، رشته تحصیلی، نوع دانشگاه و رزومه) در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. برخی از ویژگی‌های (سن، جنسیت، رشته تحصیلی، نوع دانشگاه و رزومه) مشارکت کنندگان در پژوهش

متغیر	سن		جنسیت		نوع دانشگاه		مدرک تحصیلی		رزومه				
	۴۰-۵۰	بالتر از ۵۰	مرد	زن	آزاد	دولتی	استاد	دانشیار	استادیار	مقاله	کتاب	طرح	
فراوانی	۲	۸	۴	۱۰	۴	۸	۶	۲	۵	۷	۳۳	۶	۴

جدول ۲. نمونه‌هایی از نحوه تبدیل مفاهیم- جملات به کدگذاری‌های باز

کدگذاری باز	مفاهیم- جملات
ارتقای دانش بهداشت جسمی	به نظرم با توجه به گستردگی و پیچیدگی بیماری‌های نوظهور، خیلی لازم است به دانش‌آموزان محتواهای رعایت بهداشت جسمی آموزش داده بشود اون هم با مطالبی مختلف و ابعاد آن.
یادگیری مقابله با رفتارهای پرخطر	شرایط امروزی یعنی پیوسته مخاطرات در کنار بچه‌ها هست لذا به نظر من باید به آنها آموزش داده شود در مواجهه با رفتارهای پرخطر چکار کنند. برای مثال چنانچه دانش‌آموز در محیط مدرسه مورد تهدید قرار می‌گیرد لازم است به خانواده و کادر مدرسه خود اطلاع دهد این فقط از راه آموزش صحیح امکان پذیر است.
عادت به ورزش کردن منظم	الان ورزش هم امری برای سلامتی و هم امری برای حرفه‌ای شدن هست لذا باید بچه‌ها را به ورزش کردن و با حس قهرمانانه تشویق کرد.
شناخت خداوند	بی‌شک انسان با داشتن هدف در زندگی موفق خواهد شد و این هدف غایی باید در همین دوران سنی در وجود دانش‌آموز شکل بگیرد که خداوند در راس همه امور است و باید با نگاه به طبیعتی که خلق کرده او را بیشتر بشناسیم.
نقش والدین در سعادت فرزند	باید آنچنان با دانش‌آموز خود دوست و راحت بود که بداند در هر شرایطی هیچ‌کس (حتی بهترین دوست) مثل والدینش خوبی او را نمی‌خواهد.
یادگیری اصول اولیه بحث کردن	این سنین موقع مناسبی هست تا بچه‌ها سر مسایل و موضوعات مختلف با هم از سر راه درست آن صحبت کنند نه جنگ و درگیری.

ظرفیت شنیدن حرف‌های مقابل	روحیه لطیف بچه‌ها می‌طلبد تا به آنها آموزش داده شود همیشه هر چیزی به همان شکل درست نیست باید اطلاعات خود را نسبت به آن چیز بالا ببریم.	
درک تاثیرات مثبت و منفی رسانه‌ها	باید به دانش‌آموزان گفته شود که همه چیزهایی که از تلویزیون و سایر جاهای دیگر نشان داده می‌شوند همیشه درست نیستند و ممکن است اثرات بدی در زندگی ما بر جای بگذارند.	
پیامدهای اعتیاد اینترنتی	وقتی فردی خیلی به چیزی وابسته بشه مثل گوشی و ... حتما آسیب می‌خورد.	
شناخت اجزای بدن	در دوره ابتدایی حالا کتاب علوم بیشتر، باید قسمت‌ها و کارکردهای مختلف بدن تا حد اولیه گفته شود.	
یادگیری ارتباط صحیح با جنس مخالف	بچه‌ها در این دوران تا حدودی مسایل جنسی را درک می‌کنند این نکته هم بگوییم که در کشور ما بلوغ جنسی خیلی زود اتفاق می‌افتد لذا باید مسایل جنسی و ارتباط آموزش داده شود نه سرپوش و پنهان.	
رعایت هنجارهای جنسی	برخی آداب برخورد با جنس مخالف باید به دانش‌آموزان آموزش داده شود/	
یادگیری استفاده صحیح از منابع	الان ما با بحران آب مواجه هستیم در دوره ابتدایی می‌توان به این موضوع در حد توان پرداخت و به صورت عملیاتی آموزش داد. همین شستن دست‌ها اگر به صورت صحیح انجام نشود چقدر آب هدر می‌رود. مثلا وقتی مایع در دست داریم و در حال کف زدن دست هستیم یکسره آب شیر باز هست همین زمان کلی آب بی دلیل هدر رفته و برای سایر موارد دبه همین شکل عملیاتی می‌توان با خلاقیت پرداخت.	
مسئولیت اجتماعی نسبت به انرژی‌ها	بچه‌ها می‌توانند درک کنند که همه نسبت به هم وظایفی داریم و همچنین نسبت به منابع عمومی مثل برق و ... پس باید این مورد مهم در کتاب‌ها به شکل ویژه پرداخته شوند.	
یادگیری دخل و خرج	به نظرم امروزه یکی از مهارت‌های مهم زندگی دانستن و فهم درآمد و هزینه هست. باید به شکل اولیه در دوره ابتدایی این مفاهیم مطرح شوند.	
آشنایی اولیه با مشاغل درآمدزا	همه مشاغل اگرچه خوب و برای جامعه لازم هستند اما می‌توان مشاغل را دسته بندی و به بچه‌ها نشان داد برخی مشاغل به دلایلی بیشتر از سایر مشاغل درآمد برای آینده دارند.	
رعایت منافع جمعی	یکی از هنجارهای مهم رعایت حق و حقوق دیگران هست این مورد می‌تواند در قالب برنامه درسی آموزش داده شود تا در وجود دانش‌آموزان از همان دوران ابتدایی نهادینه شود.	
در مرحله اول تعداد ۳۹ کد باز شناسایی شد و سپس در مرحله دوم کدگذاری به ۹ کد محوری تقلیل داده شدند. کدهای محوری از سطح انتزاعی بالاتری برخوردار و پوشش دهنده باز معنایی کدهای پیش از خود هستند. در جدول (۳) فرایند کدگذاری باز، محوری و انتخابی ارائه شده است.		
جدول ۳. کدگذاری باز، محوری و انتخابی الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی		
کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
رعایت هنجارهای خانوادگی		
نقش والدین در سعادت فرزند	خانواده محوری	
رجوع به خانواده در مشکلات		

مهارت های اقتصادی	یادگیری دخل و خرج
	تقویت مهارت سودآوری با محوریت بازی
	آشنایی اولیه با مشاغل درآمدزا
	آشنایی با اهمیت و نقش بیمه در زندگی
برنامه درسی هدف محور	ایجاد علاقه و مطالعه در زمینه مسائل اقتصادی
	رعایت منافع جمعی
	اشغال نریختن در سطح خیابان
	مراقبت از اموال عمومی
مهارت های شهروندی	درک خدمت به مردم به عنوان یک وظیفه
	یادگیری ارتباط صحیح با جنس مخالف
	قدرشناسی در برابر خدمت دیگران
	رعایت هنجارهای جنسی
ارتقای مهارت های اخلاقی	توان تشخیص محرم از نامحرم
	شناخت پیامبران
	شناخت بزرگان دین
	تاثیر دین در زندگی
مهارت های زیست محیطی	یادگیری استفاده صحیح از منابع
	مسئولیت اجتماعی نسبت به انرژی ها
	درک اثرات تخریب جنگل ها در زندگی بشر
	حساسیت نسبت به استفاده بی رویه از منابع آب و خاک
برنامه درسی محتوا محور	ظرفیت شنیدن حرف های مقابل
	ارتقای مهارت های حل مسئله
	یادگیری اصول اولیه بحث کردن
	یادگیری نقد و سوال کردن
تفکر انتقادی	یادگیری پرس و جوی موضوعات
	استفاده از رسانه ها
	درک تاثیرات مثبت و منفی رسانه ها
	پیامدهای اعتیاد اینترنتی
مهارت سواد رسانه ای	درک شناخت تمیز پیام های درست و غلط
	ارتقای دانش بهداشت جسمی
	آگاهی از تغییرات بدن و طبیعی بودن این تغییرات
	اصول بهداشت فردی
مهارت جسمانی - روانی	آشنایی با بیماری های عفونی و راه های جلوگیری از آنها
	یادگیری مقابله با رفتارهای پرخطر
	عادت به ورزش کردن منظم
	شناخت اجزای بدن

یافته‌های جدول نشان می‌دهد ۹ مضمون محوری (شامل: مهارت جسمانی- روانی، خانواده محوری، دین محوری، تفکر انتقادی، مهارت سواد رسانه‌ای، ارتقای مهارت های اخلاقی، مهارت های زیست محیطی، مهارت های اقتصادی و مهارت‌های شهروندی) برای مهارت زندگی از دیدگاه خبرگان قابل شناسایی است. بر این اساس، محتوا و معانی کدهای محوری مجدد مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت با توجه به اظهارات مشارکت کنندگان و تاکیدات آنان، مضامین محوری در دو مقوله کلان اهداف و محتوای برنامه درسی مهارت‌های زندگی شکل گرفت. در بعد هدف مولفه هایی مانند خانواده محوری، مهارت‌های اقتصادی، مهارت های

شهروندی، ارتقای مهارت‌های اخلاقی و دین محوری و در بعد محتوا مهارت‌های زیست محیطی، تفکر انتقادی، مهارت سواد رسانه‌ای و مهارت جسمانی - روانی نام برد.

در ادامه برخی از اظهارات مهم مشارکت کنندگان ذیل مفاهیم و مضامین محوری ارائه شده است: مشارکت کننده‌ای در مورد اهمیت هنجارهای خانوادگی معتقد بود: «به نظرم دوره ابتدایی دانش آموز مستعد آموختن همه چیز هست پس این فرصت مناسب را باید هدف گذاری کرد از جمله مهم ترین حوزه‌های جامعه ما مربوط به خانواده است الان بسیاری از مشکلات ما مربوط به خانواده و مسایل آن است پس به نظرم باید روی تقویت هنجارهای خانوادگی و قداست آنها برنامه‌ریزی کرد» (کد ۹، ۴۲ ساله).

در مورد تفکر انتقادی به عنوان یکی از مضامین محوری شناسایی شده مشارکت کننده‌ای معتقد بود: «الان یکی از ضعف‌های بسیاری از ماها حتی بنده این هست نمی‌توانیم درست با هم حرف بزنیم. مثلاً سر یک موضوع حتی علمی گاهی بین همکاران آنچنان تندی و عصبانیت شکل می‌گیرد که بحث به جدل و دعوا می‌کشد یعنی یعنی ما باید در همین دوره ابتدایی مهارت شنیدن حرف مقابل و سپس طرح پاسخ به شکل منطقی آموزش بدهیم» (کد ۱۱، ۴۸ ساله).

در مورد مهارت جسمانی - روانی مشارکت کننده‌ای معتقد بود:

«در کشور، ما با مشکلات جسمانی و عوارض توجه نکردن به بدن مواجهه هستیم همین هزینه‌ای بسیار زیاد برای درمان آن می‌طلبد. هدف اصلی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی به نظرم همین باشد که کودک یاد بگیرد بدن سرمایه او هست و در بزرگسالی به سالم بودن آن نیاز دارد لذا ورزش منظم کردن یکی از این مهارت‌ها باید باشد» (کد ۱، ۵۰ ساله).

در ذیل سواد رسانه‌ای مشارکت کننده‌ای این گونه بیان داشت: «کسی نیست که اهمیت و حتی اثرات مخرب دنیای مجازی را انکار کند و البته هر روز این دنیا (فضای مجازی) پیچیده‌تر می‌شود. در چنین شرایطی استفاده مناسب از فضای مجازی باید با توانمندی و تشخیص خوب از بد باید تقویت شود. ما باید به کودکان همین دوره (ابتدایی) به هر شکل ممکن آموزش بدهیم که دنیای مجازی بیش از تصور خوب است اما بیش از تصور هم آسیب دارد و باید راه درست استفاده کردن را آموخت و عادت آن را تثبیت کرد» (کد ۱۴، ۳۸ ساله).

دین محوری یکی از مضامین محوری بود. مشارکت کننده‌ای در ذیل تبیین آن معتقد بود: «کشور ما و ارزش‌های آن بر گرفته از دین اسلام و خداپرستی است. ما باید به عنوان هدف اصلی خود در برنامه درسی دانش‌آموزان ابتدایی به شکل مطلوبی شناخت بزرگان دین را به دانش‌آموزان آموزش بدهیم. به نظرم باید داشتن حس نزدیک به دین در زندگی یکی از مهارت‌های اساسی زندگی باشد چون داشتن روحیه دینی می‌تواند زمینه شکوفایی مهارت‌های دیگر در زندگی را فراهم کند» (کد ۱۰، ۴۵ ساله).

در مورد تفکر انتقادی و ذیل مفاهیم آن مشارکت کننده‌ای معتقد بود: «شاید به جرات گفت حتی آدم‌های باسواد و در راس امورات مملکت ما نیز هنوز توانمندی بحث کردن را خوب یاد نگرفته‌اند. یعنی ما نمی‌توانیم با هم حرف بزنیم سریع به تندی و عصبانیت کشیده می‌شود. بنابراین در دوره ابتدایی چه مهارتی مهم تر از این که ما صبر و حوصله گوش دادن و انتقاد کردن را آموزش بدهیم» (کد ۳، ۵۰ ساله).

همچنین، مشارکت کننده دیگری در مورد تبیین مهارت‌های اخلاقی معتقد بود: «شرایط امروزی جامعه با واقعیت‌های جدیدی گره خورده است ما نمی‌توانیم مسایل مهم و واقعی را کنار بگذاریم. منظورم مسایل اخلاقی که بنابر ارزش‌های اسلامی معمولاً نوعی شرم همیشه نسبت به بیان و طرح بحث آنها داریم. بنده معتقد هستم دانش‌آموزان دوره ابتدایی نسبت به دهه گذشته با بلوغ زودرس تری مواجهه شدند لذا مسایل جنس مخالف، دوستی با جنس مخالف و ... از مواردی است که برای دانش‌آموزان مطرح می‌شود. لذا، این موضوعات جز مهارت‌های مهم زندگی و نیازمند آموزش با محوریت مبانی اسلامی و هنجارهای اسلامی است» (کد ۸، ۵۰ ساله).

در نهایت در شکل (۱) الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی ارائه شده است.

شکل ۱. الگوی نهایی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه یکی از مهم‌ترین اصول زندگی آموختن مهارت زندگی در دنیای پیچیده و رو به تغییر است. اگرچه مهارت‌های زندگی در طول تمام دوران زندگی قابل آموختن است، اما بهترین زمان برای این فرایند، دوران ابتدایی است. زیرا در این دوران به شکل بهتری مهارت‌ها در وجود دانش‌آموز نهادینه می‌شوند. لذا بر این اساس، هدف اصلی پژوهش حاضر، ارائه الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی بود.

یافته‌ها نشان داد ۳۹ مضمون اولیه (کدگذاری باز)، ۹ مضمون محوری و ۲ مضمون کلی (هدف و محتوا) به عنوان الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی در دوران ابتدایی وجود دارد. در بعد اهداف، مضامینی مانند خانواده محوری، مهارت‌های اقتصادی، مهارت‌های شهروندی، ارتقای مهارت‌های اخلاقی و دین محوری و در بعد محتوا مهارت‌های زیست محیطی، تفکر انتقادی، مهارت سواد رسانه‌ای و مهارت جسمانی- روانی بودند.

یافته اول بعد اهداف برنامه مهارت‌های زندگی، خانواده محوری بود. این یافته با نتایج پژوهش Hashemi, Nabavizadeh (2018) که نتیجه گرفته بودند یکی از مضامین محوری آموزش مهارت‌های زندگی، ارزش‌های خانوادگی است همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت در کشورمان و بر اساس هنجارهای دینی و اعتقادی خانواده از جایگاه خاصی برخوردار است. از طرفی بسیاری از روابط اجتماعی و فردی بر اساس قواعد خانوادگی تنظیم می‌شوند لذا نقش خانواده بسیار با اهمیت است. به

همین دلیل می‌توان نتیجه گرفت خانواده محوری و توجه به خانواده خود برای فرد می‌تواند منبعی قابل اعتماد برای حمایت‌های مختلف در مراحل مختلف زندگی باشد.

یافته دیگر، مهارت‌های اقتصادی بود. این یافته با نتایج پژوهش Hashemi, Nabavizadeh (2018) و Ghavanlou, Bayani, Akbari, Saemi (2020) همسو است. این محققان نیز به مقوله اقتصادی به عنوان یکی از مهارت‌های مهم زندگی تاکید کرده بودند. در تبیین این یافته می‌توان گفت بر خلاف گذشته که زندگی جمعی و قواعد خانوادگی به گونه ای بود که نیاز چندانی به مباحث اقتصادی و تحلیل آنها نبود. اما امروزه با توجه به پیچیدگی هنجارهای اقتصادی و درآمدزایی این نیاز مورد توجه قرار گرفته است. در واقع آشنایی با مباحث اقتصادی اولیه برای دانش‌آموز این مزیت را دارد که متناسب با سلیقه و آشنایی که با مشاغل و درآمد آنان پیدا می‌کند در آینده به راحتی بتواند شغل مولدی را برای خود انتخاب نماید. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت امروزه بدون داشتن سواد اقتصادی و آشنایی اولیه با مشاغل نمی‌توان زندگی موفق داشت. به همین دلیل صاحب نظران و خبرگان بر لزوم و اهمیت آشنایی دانش‌آموزان از همان دوران اول مدرسه بر آشنایی با مفاهیم اولیه اقتصادی تاکید دارند.

مهارت‌های شهروندی یافته دیگر پژوهش می‌باشد. این یافته با نتایج پژوهش‌های Mahdavi, Rasouli, Mahdavi (2019), Hashemi, Nabavizadeh (2018) و Tan (2018) که نتیجه گرفته بودند یکی از مهارت‌های مهم زندگی درک منافع عمومی و مسئولیت نسبت به آن است همسو است. در ذیل این مضمون محوری، رعایت منافع جمعی و مسئولیت نسبت به اموال عمومی قرار داشت. در تبیین این یافته می‌توان گفت درک و توجه به داشته‌های جمعی یک مهارت است که باید نسبت به آن حساسیت نشان داد. به عبارتی بهترین زمان ارتقای این درک در دوره ابتدایی است. در این دوره دانش‌آموز می‌تواند یاد بگیرد که منافع جمعی برای مثال درختان برای عموم مردم مفید است و چنانچه درختان آسیب ببینند این زیان و آسیب برای کل افراد است. لذا در این دوره می‌توان در قالب داستان و بازی نشان داد که منافع عمومی زیادی برای همه مردم وجود دارد که هر کس به عنوان یک شهروند باید نسبت به آن مسئول باشد.

یافته دیگر پژوهش، ارتقای مهارت‌های اخلاقی بود. این یافته با نتایج مطالعاتی مانند Mahdavi, Rasouli, Mahdavi (2019) و Ahmadzadeh, Salehi (2016) نیز که بر مهارت‌های اخلاقی تاکید کرده بودند همسو است. در تبیین آن می‌توان گفت در کشر ما مسایل اخلاقی بر بنیان‌های اعتقادی و ارزش‌های اسلامی نهفته هستند. به طور کلی، اخلاق یکی از مهمترین اصول زندگی شمرده می‌شود و توجه به آن در همان دوره ابتدایی امری لازم است. دوره ابتدایی به این علت که کودک در بسیاری از قضاوت‌ها بر مبنای آنچه می‌بیند درک می‌کند، لذا آموزش‌های مهارت‌های اخلاقی در این دوره می‌تواند آنان را نسبت به مسایل اخلاقی بیشتر آشنا سازد.

دین محوری مضمون محوری دیگر بود. این یافته در مطالعاتی مانند Hashemi, Nabavizadeh (2018) نیز مورد اشاره قرار گرفته است. دین در زندگی انسان‌ها تأثیرات روانی بسیاری دارد. در کشور ما که دین در راس امور است و اعتقاد به یگانگی خداوند امری بنیادی است توجه به شناخت خداوند در دوران ابتدایی این مزیت را دارد که کودک با خالق جهان بیشتر آشنا شود. در برنامه درسی این دوره و کتاب‌های مختلف آن می‌توان با به تصویر کشیدن تجلی خداوند در همه جا و اینکه این جهان بدون مرجع نیست آنان را نسبت به مباحث دینی حساس کرد. زیرا در این دوره دانش‌آموز مستعد یادگیری عمیق است و چنانچه به طور صحیح نسبت به آموزه‌های دینی آشنا شود در دوران بعدی نیز تکمیل و تصحیح خواهند شد.

یافته دیگر پژوهش، بعد محتوای مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی بود. در این بعد مهارت‌های زیست محیطی قرار داشت. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی مانند Mahdavi, Rasouli, Mahdavi (2019), Hashemi, Nabavizadeh (2018)، Ahmadzadeh, Salehi (2016) و Tan (2018) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت امروزه موضوعات زیست محیطی و منابع در حال مصرف یکی از نگرانی‌های بسیار مهم جامعه بشری بشمار می‌رود. موضوعات زیست محیطی موضوعاتی هستند که باید از دوران ابتدایی آن را مورد توجه قرار داد. در این دوران کودکان با محیط اطراف آشنا می‌شوند و آن را می‌توانند درک کنند. لذا می‌توان نتیجه گرفت درک مسایل زیست محیطی نیازمند نهادینه شدن از همان دوران کودکی است و

به همین دلیل از دیدگاه خبرگان، مسایل زیست محیطی برای دانش‌آموزان دوران ابتدایی به عنوان یک مهارت اساسی برای زندگی در آینده بشمار می‌رود.

یکی دیگر از مضامین محوری در بعد محتوای الگوی برنامه درسی مهارت‌های زندگی، تفکر انتقادی بود. این یافته با نتایج مطالعات (2016) Ahmadzadeh, Salehi, Rasouli, Mahdavi, (2019) Liu, Xianghua و (2019) Mahdavi, Rasouli, Mahdavi همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت شکل‌گیری تفکر انتقادی در دوره کودکی این مزیت را دارد که کودکان بتوانند با اصول نقد و پرسشگری آشنا شوند و نقد خود را نسبت به موضوعات مختلف به شکل مناسبی طرح کنند. امروزه این مهارت یکی از مهارت بسیار مهم تلقی می‌شود که بیشتر صاحب‌نظران معتقد هستند تفکر انتقادی باید به شکل مناسبی و در همین دوره اولیه زندگی مورد توجه قرار گیرد تا بتوان توانمندی دانش‌آموز در این مهارت را بالا برد.

یافته دیگر پژوهش مهارت جسمانی- روانی بود. این یافته با نتایج مطالعات (2016) Ahmadzadeh, Salehi, Singh (2020) و (2018) Tan همسو است. در این مورد باید گفت توجه به جسم و رعایت اصول بهداشت بدن نوعی مهارت زندگی تلقی می‌شود که فرد نسبت به مدیریت بدن خود بکار می‌برد. در دوره ابتدایی دانش‌آموزان این قابلیت را دارند تا برای تقویت جسم و روان خود ورزش و عادت مستمر به ورزش را نهادینه کنند. در این دوره ورزش و هیجان‌ات بدنی یکی از بهترین شکل‌های پرورش جسم کودکان به شمار می‌رود. در قالب بازی‌های مختلف می‌توان دانش‌آموزان را به ورزش تشویق کرد تا در تمام مراحل زندگی ورزش کردن در اولویت زندگی آنان باشد. همچنین در این دوره می‌توان در قالب بازی و پرورش مهارت‌های جسمانی مسابقات ورزشی را توسعه داد تا نوعی حس رقابت برای تقویت پرورش جسم وجود داشته بشود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت توجه به مهارت‌های جسمانی- روانی در دوره ابتدایی به خاطر روح لطیف و سرشار دانش‌آموزان که هیجان‌ات زیادی دارند یکی از زمینه‌های مناسب برای تقویت مهارت‌های جسمانی و تناسب جسم و دوری از تنیدگی و خمیدگی در دوران بعدی زندگی خواهد بود.

پژوهش حاضر از آنجایی که صرفاً با روش کیفی انجام شد و امکان انجام روش ترکیبی (کیفی- کمی) برای محقق میسر نبود دارای محدودیت است و نتایج آن را باید با احتیاط نگریست. محدودیت دیگر مربوط به دوره وپروس کرونا بود که امکان مصاحبه‌های حضوری را از محقق گرفت. بر اساس نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود: ۱- در راستای شناخت وضعیت مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان ابتدایی، لازم است سنجش این مهارت‌ها در مدارس و ابعاد مختلف آن صورت بگیرد تا بتوان ابتدا شناختی از وضعیت مهارت‌های زندگی به دست آورد. لذا به محققان آینده توصیه می‌شود در پژوهش‌های آینده این امر را در اولویت قرار دهند. ۲- در الگوی برنامه درسی دانش‌آموزان دوره ابتدایی به مهارت‌های عملی زندگی بیشتر توجه شود. در این راستا، بازی‌های بومی و محلی بیشتر در دستور کار برنامه‌ریزان باشد. زیرا در قالب بازی‌های بومی- محلی بسیاری از مهارت‌های زندگی در قالب فرهنگ آن بازی وجود دارد. ۳- مسابقات تیمی و مهارتی از قبیل مواجهه با یک مشکل و چالش جهت تقویت مهارت‌های ارتباطی و یادگیری تشریک مساعی در حل مشکلات، در برنامه درسی دوره ابتدایی قرار گیرد. ۴- در راستای یافته سواد رسانه‌ای پیشنهاد می‌شود در دوره ابتدایی ماده درسی با رسانه‌ها و زندگی گنجانده شود و مباحث استفاده درست و نادرست از رسانه‌ها به شکل نمایشی و جذاب ارایه شود. ۵- یکی دیگر از یافته‌ها، مهارت خانواده محوری بود. در این راستا پیشنهاد می‌شود در برنامه درسی دوره ابتدایی حضور خانواده‌ها در مدرسه به عنوان بخشی از مواد آموزشی لحاظ شود و بین اولیا و فرزندان در مدرسه تعاملات صورت گیرد تا فرزندان اعتماد به نفس زیادی کسب کنند و خانواده خود را مرجع در تمام امور حتی در مدرسه تلقی کنند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله نویسندگان از خبرگان و اساتید شرکت‌کننده در پژوهش تشکر و قدردانی می‌کنند.

References

- Ahmadzadeh S, Salehi K. (2016). Analysis of the place of life skills development in Iranian preschool curriculum A study based on multiple approaches, the first international conference and the second national conference of the third millennium and humanities, Shiraz.
- Etemadi A, Heidari A, Pasha G, Bakhtiarpoor S, Makvandi B. (2020). Effectiveness of life skills training in workplace on job burnout & happiness. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 11(43), 1-18.
- Ghavanlou R, Bayani A, Akbari H, Saemi H. (2020). To design the curriculum scopes of life skills for Iranian Higher Education Students'. *Educ Strategy Med Sci*. 13 (4), 401-408.
- Hashemi S A, Nabavizadeh Z. (2018). The Role of Life Skills in the Curriculum, Fourth National Conference on Community Empowerment in Humanities and Management Studies, Tehran.
- Jacobs J. M, Wright P. M. (2018). Transfer of life skills in sport-based youth development programs: A conceptual framework bridging learning to application. *Quest*, 70(1), 81-99.
- Kian M, Ehsangar H, Izanloo B. (2020). The Effect of Hidden Curriculum on Creativity and Social Sills: The Perspective of Elementary Schools. *Social Behavior research & Health*, 4(1), 487-496.
- Liu, D., Xianghua, T. (2019). Incorporating social events into school curriculum: How it relates to student growth. *Educational Planning*, 26(1), 43-50.
- Lee G Y, Lee D. Y. (2019). Effects of a life skills-based sexuality education programme on the life-skills, sexuality knowledge, self-management skills for sexual health, and programme satisfaction of adolescents. *Sex Education*, 19(5): 519-533.
- OECD (2018). *Oecd skills outlook 2017: Skills and Global Value Chains*. Oecd Publishing.
- Owhadi M, Mazāheri H. (2012). Validating the curriculum guide to “life skills and manners” education curriculum. *Educational Innovations*, 11(4): 165-186.
- McMullen J, Eaton P. (2021). The impact of a school-based life skills intervention in Ugandan secondary schools: perspectives of teachers and students. *Pastoral Care in Education*, 39(1): 4-23.
- Mahdavi M, Rasouli S. E, Mahdavi A. (2019). The Role of Life Skills in Elementary Curriculum Planning, 3rd International Conference on Innovation and Research in Educational Sciences, Management and Psychology, Tehran.
- Nasheeda A, Abdullah H. B, Krauss S. E, Ahmed, N. B. (2019). A narrative systematic review of life skills education: effectiveness, research gaps and priorities. *International Journal of Adolescence and Youth*, 24(3): 362-379.
- Prajapati R, Sharma B, Sharma D. (2017). Significance of life skills education. *Contemporary Issues in Education Research (CIER)*, 10(1): 1-6.
- Rajabivarzani M, Asgari M, Ghasemi H. (2020). Designing an pattern based on UNESCO Life Skills and Physical Fitness with a Consolidated Approach. *Educ Strategy Med Sci*. 13 (5): 546-555.
- Slobik J. (2017). *Teaching life skills with the help of games*, translated by Elahe Khoshnovis and Mohammad Reza Amirian, Raspina Publications.

- Singh B. (2020). Life Skills among Male and Female Students at Elementary Level. *Asian Resonance*, 8(2): 70-74.
- Stephoe A, Jackson S. E. (2018). The life skills of older Americans: association with economic, psychological, social, and health outcomes. *Scientific reports*, 8(1): 1-10.
- Sarabi M, Ahmadi P. (2019). Pathology of Thinking and Lifestyle Curriculum in First High School. *Research in Teaching*, 7(1): 211-231.
- Saravanakumar A. R. (2020). Life skill education for creative and productive citizens. *Journal of Critical Reviews*, 7(9): 554-558.
- Tan S. (2018). Life skills education: teachers' perceptions in primary school classrooms in Finland and Singapore. Master's Thesis in Education Spring Term 2018 Department of Education University of Jyväskylä.

Providing a Model of Life Skills Curriculum in Elementary School from the Perspective of Experts

Faezeh Azizi Farsani¹
Zohre Saadatmand^{2*}
Mohammad Ali Nadi³

Abstract

Purpose: Man is a social being and because of this characteristic, he is bound to learn life skills. Life skills are abilities that are developed with continuous practice and prepare a person to face daily life issues, increase mental, social and health abilities. The World Health Organization has defined life skills as the ability to perform adaptive and positive behavior in such a way that a person can cope with the challenges and necessities of his daily life. Life skills are the kind of cognitive, emotional and practical abilities that are needed for success and happiness in everyday life. Life skills training have been receiving the attention of educational system practitioners in recent years due to the fact that it prepares people to deal with problems and create adaptive behaviors. The main purpose of this study was to provide a model of life skills curriculum in elementary school from the perspective of experts.

Methodology: The current research was applied in terms of its purpose and qualitative research with thematic analysis in terms of implementation method. The statistical population included various academic experts of the country in the academic year of 2020-21, 14 people were purposefully selected and interviewed until theoretical saturation. The research tool was semi-structured interviews, whose validity was checked with content validity (4 experts including 2 sociologists, 1 psychologist and 1 educational science professor), and for reliability, coders' agreement method was used, and 3 interviews were random. They were selected and coded with another experienced colleague, and the coding agreement rate was 0.94. For data analysis, the coding method (re-oriented and selective) was used.

Findings: The results showed that 39 primary themes (open coding), 9 central themes including (family oriented, economic skills, citizenship skills, promotion of moral and religion-oriented skills and in the content dimension environmental skills, critical thinking, media literacy skills and skills Physical-psychological) and 2 selected subjects (purpose and content) as a model of life skills curriculum in elementary school.

Conclusion: Based on the results, it can be concluded that curriculum planners can present life skills in elementary school in the books of this course in the form of two general dimensions of goals and content.

Keywords: Curriculum Pattern, Life skills, Elementary, Content and Objectives

¹ Phd student of Curriculum Planning, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran. faezehazizi.f.1400@gmail.com

² Associate Professor of Curriculum Planning, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran (corresponding author). z.1398.saadatmand@gmail.com

³ Associate Professor, Department of Educational Management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan (Khorasgan), Iran mnadi@khuisf.ac.ir